

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра земельного та аграрного права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АГРАРНЕ ПРАВО»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Аграрне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 26 с.

Розробники:

А.М. Статівка, доктор юридичних наук професор, професор кафедри земельного та аграрного права, член-кореспондент НАПрН України

Т.В. Курман, докторка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри земельного та аграрного права.

Затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права
(протокол № 1 від 07 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права

(протокол № 14 від 2 червня 2021 року)

(протокол № 2 від 25 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри – М.В. Шульга, доктор юридичних наук, професор

В.о. завідувачки кафедри – Т.В. Курман, докторка юридичних наук,
професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	15
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	15
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	16
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	17
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	19
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	20
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	21

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Аграрне право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	Обов'язкова	Обов'язкова
Кількість модулів – 4	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: 2020–2024	Рік підготовки: 2020–2024
Загальна кількість годин - 120	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	семестр	семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4, самостійної роботи студента - 6–8.		8	8
		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/семінарські заняття	Практичні/семінарські заняття
		24 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		76 год.	110 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи знань про правове регулювання сучасних аграрних відносини, їх взаємозв'язок зі змінами, що відбуваються в агросфері в умовах сьогодення, а також системи наукових поглядів на механізм правового регулювання аграрних відносин в Україні; активізація аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти; розвиток умінь і навичок застосування аграрного законодавства в правничій діяльності, формування предметних компетентностей у вказаній сфері правового регулювання.

Завдання:

- надання системи теоретичних знань про аграрне право як галузь права, його змістовне наповнення;
- засвоєння аграрно-правової термінології, теоретичних засад і системоутворюючих категорій аграрного права, основних положень та інститутів аграрного права;
- формування умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, що регулюють аграрні відносини, особливостей правового становища суб'єктів аграрного виробництва, секторально-правового регулювання їх виробничо-господарської діяльності, компаративістських основ аграрного права, необхідних для виконання своїх функцій у процесі майбутньої професійної діяльності та розвитку кар'єри, засновані на здобутих студентами знаннях у галузі аграрного права.

Пререквізити: «Теорія права», «Історія держави і права України», «Конституційне право», «Економічна теорія», «Цивільне право», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Трудове право», «Кримінальний процес», «Цивільний процес», «Фінансове право», «Господарське право», «Екологічне право», «Земельне право», «Міжнародне приватне право», «Сімейне право», «Право СОТ», «Право Європейського Союзу», «Криміналістика»..

Кореквізити: «Господарське право», «Адміністративне судочинство», «Криміналістика».

Постреквізити:-

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Визначати предмет і метод аграрного права та його базові категорії і поняття
РН 2.	Дискутувати зі складних правових проблем аграрно-правового регулювання,

	застосування положень міжнародних актів, законодавства ЄС та права СОТ у сфері виробництва та обігу сільськогосподарської продукції
РН-3.	Чітко формулювати й обґрунтовувати свою правову позицію щодо інституційно-функціональних засад державно-правового регулювання сільського господарства та правових основ державної аграрної політики
РН-4	Демонструвати знання і розуміння сутності аграрних прав та гарантій їх захисту
РН-5	Демонструвати розуміння змісту правового статусу суб'єктів аграрного права, особливостей їх участі в аграрних правовідносинах
РН-6	Аналізувати законодавчі вимоги щодо здійснення виробничо-господарської діяльності суб'єктами аграрного виробництва, характеризувати її обмеження та особливості укладення договорів за участю сільськогосподарських товаровиробників
РН-7	Демонструвати навички підготовки проєктів актів застосування аграрного права у процесі розв'язання практичних казусів
РН-8	Демонструвати знання і розуміння особливостей секторально-правового регулювання діяльності суб'єктів агробізнесу
РН-9	Характеризувати зміст екологізації аграрного виробництва та правові основи біобезпеки при веденні сільськогосподарської діяльності
РН-10	Здійснювати правовий аналіз норм аграрного законодавства щодо правового забезпечення продовольчої безпеки держави та гарантування права на якісну і безпечну сільськогосподарську продукцію
РН-11	Демонструвати знання і розуміння компаративістських підходів до правового регулювання аграрних відносин
РН-12	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав суб'єктів аграрного права, розробляти алгоритми протидії рейдерству в агросфері, розкривати особливості законодавчого регулювання відповідальності за порушення аграрного законодавства

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності за освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК1.1. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів і модусів.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК1.3. Навички збору й аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК1.6. Здатність бути лідером, брати на себе відповідальність, стимулювати до досягнення спільної мети.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного й системного аналізу правових явищ.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних і конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.1. Знання системи права й законодавства, а також механізмів правового регулювання в різних галузях права.

СК1.4. Здатність ухвалювати рішення з юридичної справи відповідно до чинного законодавства.

СК1.5. Здатність застосовувати знання методів, правил, прийомів і засобів юридичної техніки та юридичного письма для вироблення і систематизації правових актів.

Результатів навчання:

РН3. Проводити збір й інтегрований аналіз матеріалів із різних джерел.

РН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

РН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права

РН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблеми доступно і зрозуміло.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН1.1. Виявляти проблеми у правовому регулюванні й пропонувати способи їх вирішення відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

РН1.2. Визначати особливості приватного і публічного права із врахуванням специфіки їх предмета, ознак і методів правового регулювання.

РН1.4. Демонструвати вміння застосовувати набуті правові знання за умов самостійного прийняття юридичних рішень відповідно до своїх професійних статусів.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Системоутворюючі категорії аграрного права

Сфера аграрного права. Поняття аграрного права, його місце в системі права України. Предмет аграрного права. Агросфера: поняття та складові. Методи аграрно-правового регулювання. Принципи аграрного права. Система аграрного права. Аграрні правовідносини, їх елементи та класифікація. Характеристика зовнішніх і внутрішніх аграрних правовідносин. Об'єкти та суб'єкти аграрних правовідносин. Співвідношення аграрних правовідносин з правовідносинами суміжних галузей права. Джерела аграрного права. Аграрне законодавство України. Локальні внутрішньогосподарські нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств: поняття та класифікація. Засоби вдосконалення аграрного законодавства України.

Приватні та публічні засади регулювання аграрних відносин. Аграрна реформа та її напрями. Ринкова аграрна інфраструктура. Державна аграрна політика в Україні, стратегічні цілі та завдання. Продовольча безпека України: поняття, ознаки, принципи та правове забезпечення. Індикатори і критерії продовольчої безпеки. Поняття та принципи державно-правового регулювання сільського господарства. Інституційні-функціональні засади, форми та методи державно-правового регулювання сільського господарства. Система органів державного регулювання загальної, функціональної та

галузевої компетенції та їх повноваження. Державна підтримка сільського господарства: поняття та види. Особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Аграрний фонд. Публічно-приватне партнерство у сільському господарстві. Інноваційно-інвестиційний розвиток сільського господарства. Цифровізація аграрних відносин. Державний аграрний реєстр. Відповідальність за правопорушення в агросфері. Сталий розвиток сільського господарства й агросфери. Сільські території як об'єкт аграрно-правового регулювання. Соціальний розвиток села. Диверсифікація сільських територій.

Модуль 2. Особливості правового становища суб'єктів аграрного виробництва

Суб'єкти аграрного виробництва. Поняття та класифікація суб'єктів аграрного виробництва. Правовий статус фізичних осіб як суб'єктів аграрного виробництва. Право членства та право участі у сільськогосподарських підприємствах кооперативного та корпоративного типів.

Фермерське господарство: поняття, юридичні ознаки та види. Сімейне фермерське господарство. Договір (декларація) про створення сімейного фермерського господарства. Засновник та члени фермерського господарства. Порядок створення фермерського та сімейного фермерського господарства. Складений капітал фермерського господарства. Землі фермерського господарства. Фермерське господарство як цілісний майновий комплекс. Державна підтримка фермерських господарств. Порядок створення та особливості припинення діяльності фермерського господарства. Особливості припинення діяльності фермерського господарства внаслідок банкрутства.

Сільськогосподарський кооператив: поняття, юридичні ознаки та види. Принципи сільськогосподарської кооперації. Статут та Правила внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського кооперативу. Дійсне та асоційоване членство. Порядок набуття та припинення членства у сільськогосподарських кооперативах. Права та обов'язки членів. Наслідки

припинення права членства у сільськогосподарських кооперативах. Правовий режим майнових фондів сільськогосподарського кооперативу. Статутний капітал, фонд розвитку, резервний фонд. Кооперативні об'єднання. Особливості припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів.

Державні та комунальні сільськогосподарські підприємства як суб'єкти аграрного виробництва: поняття та юридичні ознаки. Правовий режим майна та земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств. Майно сільськогосподарського призначення. Державні акціонерні компанії.

Аграрні холдингові компанії: поняття, юридичні ознаки, особливості створення та діяльності. Сільськогосподарські акціонерні товариства. Сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю. Поняття, види та ознаки аграрних об'єднань.

Особисте селянське господарство: поняття, юридичні ознаки. Облік особистих селянських господарств. Земельні ділянки для ведення особистих селянських господарств. Сільський (зелений) туризм. Припинення ведення особистого селянського господарства.

Модуль 3. Секторально-правове регулювання виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного виробництва (Агровиробниче право)

Виробничо-господарська діяльність суб'єктів аграрного виробництва. Поняття та принципи виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного виробництва. Суб'єктні, дозвільні, земельні та кваліфікаційні обмеження у здійсненні такої діяльності. Спеціалізація аграрного виробництва. Рослинництво, тваринництво, аквакультура як основні галузі аграрного виробництва. Підсобні виробництва та промисли у сільському господарстві. Правові засади планування виробничо-господарської діяльності. Бізнес-план суб'єктів аграрного виробництва.

Якість та безпечність сільськогосподарської продукції. Поняття якості і безпечності сільськогосподарської продукції. Правове забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Неякісні та небезпечні

продукти. Маркування продуктів харчування. Екологізація аграрного виробництва. Альтернативні й адаптивні форми ведення аграрного виробництва. Органічне сільськогосподарське виробництво: поняття, вимоги, придатність земель. Сертифікація органічного виробництва. Порядок ведення органічного сільськогосподарського виробництва. Правові засади використання ГМО при виробництві сільськогосподарської продукції. Державні реєстри ГМО порід тварин, ГМ сортів рослин, ГМ кормів та ветеринарних препаратів. Порядок маркування продуктів харчування, що містять ГМО.

Правове регулювання окремих видів сільськогосподарської діяльності.

Загальна характеристика секторально-правового регулювання у сільському господарстві України. Державні та регіональні цільові програми секторального розвитку аграрного виробництва. Насінництво та розсадництво як види сільськогосподарської діяльності. Правова охорона прав на сорти рослин. Правове регулювання виробництва зерна в Україні. Виноградарство: правові засади. Засоби захисту рослин. Використання пестицидів і агрохімікатів в аграрному виробництві. Карантин сільськогосподарських рослин. Племінна справа у тваринництві. Ідентифікація та реєстрація сільськогосподарських тварин. Бджільництво: поняття, напрями, суб'єктний склад, вимоги. Виробництво молока та молочних продуктів в Україні: правові засади. Ветеринарна медицина: правові засади. Аквакультура: поняття, види, об'єктно-суб'єктний склад та вимоги до здійснення діяльності. Правове регулювання виробництва біопалива сільськогосподарськими виробниками. Особливості та види договірних відносин за участю суб'єктів аграрного виробництва.

Модуль 4. Компаративістське аграрне право

Компаративістські підходи до регулювання аграрних відносин.

Компаративізм в регулюванні аграрних відносин. Аграрне законодавство зарубіжних країн. Міжнародні договори як інструменти регулювання

аграрних відносин. Кодекс Аліментаріус як основа міжнародно-правового регулювання у сфері якості та безпечності сільськогосподарської продукції.

Аграрно-правове регулювання відповідно до права СОТ. Основні категорії, принципи та вимоги до виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції згідно до права СОТ. Угоди СОТ «Про сільське господарство», «Про застосування санітарних та фітосанітарних заходів», «Про технічні бар'єри у торгівлі».

Адаптація аграрного законодавства України до вимог законодавства ЄС. Спільна аграрна політика ЄС. Правове регулювання аграрних відносин в ЄС. Поняття і напрями адаптації аграрного законодавства України до вимог законодавства ЄС. Особливості державної підтримки суб'єктів агробізнесу в ЄС.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль1. Системоутворюючі категорії аграрного права				
		Тема 1. Системоутворюючі категорії аграрного права як самостійної галузі права	8	2	2	4
		Тема 2. Аграрне законодавство України	8	2	2	4
		Тема 3. Публічно-приватні засади регулювання і реформування аграрних відносин	4	-	-	4
		Тема 4. Державно-правове регулювання сільського господарства. Правові засади державної аграрної політики і державної підтримки сільського господарства	8	2	2	4

	Тема 5. Правове забезпечення продовольчої безпеки	4	-	-	4
	<i>Разом</i>	32	6	6	20
	Модуль 2. Особливості правового становища суб'єктів аграрного виробництва				
	Тема 1. Загальна характеристика правового становища суб'єктів аграрного права	4	-	2	2
	Тема 2. Правове становище фермерського та сімейного фермерського господарства	8	2	2	4
	Тема 3. Правове становище сільськогосподарського кооперативу	8	2	2	4
	Тема 4. Державні та комунальні сільськогосподарські підприємства як суб'єкти аграрних відносин	2	-	-	2
	Тема 5. Особливості правового становища аграрних холдингових компаній та аграрних об'єднань	4	-	-	4
	Тема 6. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства	8	2	2	4
	<i>Разом</i>	34	6	8	20
	Модуль 3. Секторально-правове регулювання виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного виробництва (Агровиробниче право)				
	Тема 1. Виробничо-господарська діяльність суб'єктів аграрного виробництва в умовах ринкової економіки: поняття, правові засади та обмеження у здійсненні	8	2	2	4
	Тема 2. Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції	8	2	2	4
	Тема 3. Правове регулювання здійснення суб'єктами аграрного виробництва окремих видів сільськогосподарської діяльності у рослинництві	7	1	2	4
	Тема 4. Правове регулювання здійснення суб'єктами аграрного виробництва окремих видів сільськогосподарської	7	1	2	4

		діяльності у тваринництві та аквакультури				
		Тема 5. Особливості та види договірних відносин за участю суб'єктів аграрного виробництва	4	-	-	4
		<i>Разом</i>	34	6	8	20
		Модуль 4. Компаративістське аграрне право				
		Тема 1. Міжнародно-правове регулювання аграрних відносин	8	2	2	4
		Тема 2. Адаптація аграрного законодавства України до вимог законодавства ЄС. Спільна аграрна політика ЄС	4	-	-	4
		Тема 3. Організаційно-правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції згідно до вимог права СОТ	4	-	-	4
		Тема 4. Аграрне законодавство зарубіжних країн	4	-	-	4
		<i>Разом</i>	20	2	2	16
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	24	20	76

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль1. Системоутворюючі категорії аграрного права				
		Тема 1. Системоутворюючі категорії аграрного права як самостійної галузі права	9	1	2	6
		Тема 2. Аграрне законодавство України	7	1	-	6
		Тема 3. Публічно-приватні засади регулювання і реформування аграрних відносин	6	-	-	6

		Тема 4. Державно-правове регулювання сільського господарства. Правові засади державної аграрної політики і державної підтримки сільського господарства	8	2	-	6
		Тема 5. Правове забезпечення продовольчої безпеки	6	-	-	6
		<i>Разом</i>	36	4	2	30
		Модуль 2. Особливості правового становища суб'єктів аграрного виробництва				
		Тема 1. Загальна характеристика правового становища суб'єктів аграрного права	9	2	2	5
		Тема 2. Правове становище фермерського та сімейного фермерського господарства	5	-	-	5
		Тема 3. Правове становище сільськогосподарського кооперативу	5	-	-	5
		Тема 4. Державні та комунальні сільськогосподарські підприємства як суб'єкти аграрних відносин	5	-	-	5
		Тема 5. Особливості правового становища аграрних холдингових компаній та аграрних об'єднань	5	-	-	5
		Тема 6. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства	5	-	-	5
		<i>Разом</i>	34	2	2	30
		Модуль 3. Секторально-правове регулювання виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного виробництва (Агровиробниче право)				
		Тема 1. Виробничо-господарська діяльність суб'єктів аграрного виробництва в умовах ринкової економіки: поняття, правові засади та обмеження у здійсненні	6	-	-	6
		Тема 2. Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції	6	-	-	6
		Тема 3. Правове регулювання здійснення суб'єктами аграрного виробництва окремих видів	6	-	-	6

		сільськогосподарської діяльності у рослинництві				
		Тема 4. Правове регулювання здійснення суб'єктами аграрного виробництва окремих видів сільськогосподарської діяльності у тваринництві та аквакультури	6	-	-	6
		Тема 5. Особливості та види договірних відносин за участю суб'єктів аграрного виробництва	6	-	-	6
		<i>Разом</i>	30			30
		Модуль 4. Компаративістське аграрне право				
		Тема 1. Міжнародно-правове регулювання аграрних відносин	5	-	-	5
		Тема 2. Адаптація аграрного законодавства України до вимог законодавства ЄС. Спільна аграрна політика ЄС	5	-	-	5
		Тема 3. Організаційно-правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції згідно до вимог права СОТ	5	-	-	5
		Тема 4. Аграрне законодавство зарубіжних країн	5	-	-	5
		<i>Разом</i>	20			20
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких

засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, виступ на практичних заняттях (з рефератом, презентацією, участь у дискусії); перевірка домашніх завдань; захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів, тестування з певного розділу (теми) або з певних питань навчального курсу. Після четвертого модуля проводиться письмова контрольна робота (тестування) за розрахунковою шкалою від 0 до 10 балів;

- виконання студентами впродовж семестру завдань для *самостійної роботи* (підготовка презентації, постеру, есе, реферату, наукової статті, наукової доповіді/виступу на науковий гурток тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Контрольна робота	Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль №3	Модуль №4				
п/з, с/з	п/з, с/з	п/з, с/з	п/з, с/з				
max 5	max 5	max 5	max 5	max 10	max 10	max 60	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка контрольної роботи	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, помилки відсутні
	9-8	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	7-6	Добре засвоєння матеріалу з теми, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	5	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	4-3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки, здійснювати порівняльно-правовий аналіз
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але наявні деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи
	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури,

		рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури й ознайомлення з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з	4	

	кількома помилками		80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Про аграрні розписки Закон України від 06.11.2012 р., № 5479-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>
7. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17#Text>
8. Про бджільництво: Закон України від 22.02.2000 р., № 1492-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text>
9. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р., № 2498-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>

Про виноград та виноградне вино: Закон України від 16.06.2005 р., № 2662-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2662-15#Text>

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р., № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

11. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р., № 1877-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>

12. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31.05.2007 р., № 1103-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-16#Text>

13. Про захист рослин: Закон України від 14.10.1998 р., № 180-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14#Text>

14. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002 р., № 37-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text>

15. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин: Закон України від 04.06.2009 р., № 1445-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>

16. Про молоко та молочні продукти: Закон України від 24.06.2004 р., № 1870-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-15#Text>

17. Про насіння і садивний матеріал: Закон України в редакції від 02.10.2012 р., № 5397-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>

18. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 22.07.2014 р. № 1602-VII. URL: [1602-VII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text)

19. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р., № 2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>

20. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р., № 742-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>

21. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р., № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>

22. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України в редакції від 21.04.1993 р. № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>

23. Про племінну справу у тваринництві: Закон України в редакції від 21.12.1999 р., № 1328-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12#Text>

24. Порядок (детальні правила) органічного виробництва та обігу органічної продукції, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2019 р. № 970. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970-2019-%D0%BF#Text>

25. Про приєднання до Конвенції про торгівлю зерном: Закон України від 06.07.2010 р. 2439-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2439-17#Text>

26. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 р., № 1807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text>

27. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 р., № 819-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

28. Про схвалення стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80#Text>

29. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р., № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>

30. Угода СОТ про сільське господарство від 15 квітня 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_005#Text

Література

Основна література

1. Аграрне право: підручник / Ю. Ю. Бакай, Г. С. Корнієнко, Т. В. Курман та ін.; за ред. А. М. Статівки. – Вид. 2-е, змін. Харків: Право, 2019. 416 с.

2. Аграрне право: посіб. для підгот. до іспиту / Ю. Ю. Бакай, Д. Ю. Кондратенко, Г. С. Корнієнко та ін.; за заг. ред. А. М. Статівки та Т.В. Курман. – 5-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2022. 220 с.

3. Аграрне право: конспект лекцій: навч. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»/ Ю.Ю.Бакай, Д.Ю. Кондратенко, Г.С. Корнієнко та ін.; за ред. Т.В. Курман, А.М. Статівки. Х.: Юрайт, 2022. 172 с.

4. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колект. монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

5. Курман Т. В. Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення: монографія. Харків: Юрайт, 2018. 376 с.

6. Курман Т. В. Теоретико-правові засади органічного сільського господарства в умовах забезпечення сталого розвитку. *Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні*: колект. моногр. / відп. ред.: Т. Є. Харитонова, І. І. Каракаш. Одеса: Вид. Дім «Гельветика», 2018. С. 357-383.

7. Курман Т. В., Туєва О. М. Право продовольчої безпеки: навч. посібник. Харків: Юрайт, 2021. 92 с.

8. Органічне сільськогосподарське виробництво в Україні: правові засади ведення: монографія / за заг. ред. М. В. Шульги. Харків: Юрайт, 2020. 308 с.
9. Панченко В. В. Внутрішньогосподарські локальні нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств як форма аграрного права: монографія. Харків: С. А. М., 2012. 164 с.
10. Правове регулювання виробництва сільськогосподарської продукції: навч. посіб. / за ред. А. М. Статівки. Харків: Юрайт, 2015. 288 с.
11. Проблеми правового забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні: монографія / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. Харків: Право, 2016. 360 с.
12. Статівка А. М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні: монографія. Харків: Право, 2007. 208 с.
13. Уркевич В. Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин: монографія Харків: Харків юрид., 2007. 496 с.
14. Чабаненко М. М. Становлення та розвиток системи аграрного права України: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во «Грані», 2015. 298 с.

Додаткова література

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (гол.), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. гол.) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 696 с.

Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колект. моногр. / відп. ред.: Т. Є. Харитонова, І. І. Каракаш. Одеса: Вид. Дім «Гельветика», 2018. 721 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL:
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL:
<https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/ua>

Офіційний веб-портал Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <https://land.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Асоціації фермерів та приватних землевласників України. URL: <http://www.farmer.co.ua/ua/>

Офіційний веб-портал Федерації органічного руху України. URL:
<http://organic.com.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри земельного та аграрного права. Аграрне право. URL:
<https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/181-ahrarne-pravo.html>